

Skövde kommun
skovdekommun@skovde.se

2022-12-20
Dnr 2022:3928

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar, vid
Svärtagårdsskolan i Skövde kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Svärtagårdsskolan avseende kvaliteten inom skolans främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?
2. I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Granskningen genomförs i 30 utvalda verksamheter, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Svärtagårdsskolan i Skövde kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Svärtagårdsskolan den 29 november och genomförde digitala intervjuer den 30 november 2022. Besöket och intervjuerna genomfördes av utredarna Amanda Zetterblom och Elina Ekberg.

Bedömningen av skolans arbete görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området, vilka beskrivs i bilaga 1. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Bestämmelser som granskningen utgår ifrån återfinns i bilaga 2. För varje frågeställning bedöms om skolan uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna. Om en skola inte bedöms uppfylla samtliga kvalitetskriterier anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Skolinspektionen bedömer att Svärtagårdsskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar. Därför behöver rektorn:

- Utveckla skolans främjande trygghetsarbete och i detta inkludera miljön på nätet.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Skolinspektionen bedömer att Svärtagårdsskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet. Därför behöver rektorn:

- **Utveckla skolans förebyggande trygghetsarbete och i detta inkludera miljön på nätet.**

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 31 augusti 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3 som bifogas separat) användas.

Redogörelsen skickas till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:3928) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Ett systematiskt främjande arbete bidrar till en trygg skolmiljö, såväl den fysiska som den på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Svärtagårdsskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende arbete för att främja en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar.

Granskningen visar att det inte finns något målinriktat och gemensamt arbete på Svärtagårdsskolan för att främja elevernas trygghet på nätet. Normer tas upp i undervisningen och har tidigare tagits upp inom ramen för vissa återkommande insatser. Det finns dock ingen gemensam diskussion i personalgruppen om vilka normer som råder på skolan bland elever och personal eller om hur skolans personal ska arbeta för att motverka kränkningar.

Motivering

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Skolan arbetar inte målinriktat för att främja ett tryggt klimat på nätet för skolans elever

Av intervjuer med personal, lärare och skolläring framgår att trygghetsarbetet på Svärtagårdsskolan är påverkat av en hög personalomsättning, sjukfrånvaro, svårigheter att rekrytera personal och att ledningen bytts ut flera gånger under kort tid. Vid Skolinspektionens besök har skolan en ny rektor sedan några veckor tillbaka. Lärare beskriver att det för närvarande inte finns något målinriktat, gemensamt arbete på skolan som syftar till att stärka elevernas trygghet varken generellt eller specifikt mot nätet. Av intervjun med representanter för elevhälsoteamet och trygghetsteamet framgår att det finns vissa aktiviteter som syftar till att stärka tryggheten på skolan och att det tidigare har funnits ett gemensamt trygghetsarbete, men att systematiken och det dagliga arbetet påverkats av personalomsättningen och den låga personaltätheten. Lärare beskriver att i avsaknad av gemensamt främjande och förebyggande arbete är det först när något blivit ett bekymmer som något görs, men att även det åtgärdande arbetet har påverkats negativt av personalbristen liksom av bristande systematik och otydligheter kring ansvarsfördelning.

Elever uppger att det finns vuxna på skolan som de kan vända sig till om något händer. De beskriver också att de blir tagna på allvar om de vänder sig till skolans personal när något hänt på sociala medier med koppling till skolan och ger exempel på att lärare har hanterat sådana situationer. Elever beskriver dock även att det inte alltid finns personal att vända sig till på skolgården och att personal inte alltid reagerar när de behöver dem. Lärare berättar att de inte regelbundet pratar med varandra om hur de ska arbeta för att skapa trygghet hos eleverna och att det inte finns något forum där denna typ av frågor tas upp.

Granskningen visar också att skolan tidigare genomfört en insats som syftat till att göra elever medvetna om sociala mediers påverkan och om sitt ansvar som användare av sociala medier, men att denna insats inte genomförts regelbundet. Det har inte upprättats någon plan mot kränkande behandling för innevarande läsår, men insatsen nämns i föregående läsårs plan. Personal berättar att denna insats tidigare genomförts i årskurs 5 och att kurator och skolsköterska då samtalade med elever utifrån filmer och case-uppgifter och att de läste en bok som behandlar olika situationer som kan uppstå på nätet.

Både elever och lärare berättar också att frågor om kommunikation på nätet ibland berörs i undervisningen, exempelvis när eleverna tittat på nyhetsprogram där ämnen kopplade till nätet tagits upp eller när de arbetat med lag och rätt under samhällskunskapslektioner. Elever berättar också att de tittat på filmer som tagit upp nätmobbning tillsammans med sina lärare och att frågor om nätet tagits upp i samband med ett utbildningstillfälle som återkommande genomförts av en i

personalgruppen. Av elevintervjuerna framgår att det skiljer sig mellan klasser hur mycket de arbetat med frågor kopplade till nätet.

Att synliggöra och diskutera normer i skolan och på nätet

På skolan finns inget gemensamt värdegrundsarbete Det framgår av elevintervjuerna att lärare pratat om mobbning och kränkningar med eleverna, ibland på förekommen anledning. Exempelvis berättar några elever att de tittat på filmer som tagit upp mobbning, både ansikte mot ansikte och på nätet, och att de läst en bok på temat efter att det varit problem med mobbning i en klass. Elever uppger också att vuxna på skolan reagerar på dåligt språkbruk.

Normer i samhället, exempelvis könsnormer, har enligt personal tagits upp under de återkommande utbildningstillfällena som nämnts ovan. Personal beskriver att de tidigare också arbetat med eleverna utifrån ett material som fokuserar på normer för manlighet och som syftar till att minska risken för kränkningar. Lärare beskriver att de inom ramen för undervisningen pratar om normer i samband med att de pratar om etik och livsfrågor, men att det inte finns något gemensamt värdegrundsarbete på skolan och inte några gemensamma diskussioner i personalgruppen om exempelvis vilket språkbruk de ska reagera på eller hur.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver:

- **Utveckla skolans främjande trygghetsarbete och där inkludera miljön på nätet.**

Idag är sociala medier och digitala forum självklara delar av elevers vardag. Där som i den fysiska skolmiljön förekommer kränkningar. Därmed behöver skolan arbeta främjande för att skapa ett positivt kommunikationsklimat även på nätet.¹ Det framgår också av grundskolans läroplan att alla som arbetar i skolan i det vardagliga arbetet ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför, liksom att alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.²² Att eleverna har en aktiv roll i utformningen av skolans arbete och vardag är viktigt för det främjande arbetet. Delaktighet och inflytande är rättigheter för eleverna och med inflytande följer

¹ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial, s. 66.

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) av avsnitt 1 Skolans uppdrag och 2.1 Normer och värden.

ansvar. Inflytande och ansvar motverkar kränkningar och främjar också utveckling och lärande.³

Av granskningen framgår att kommunikation på nätet på olika sätt tas upp i undervisningen i samband med ämnesrelaterat innehåll liksom att skolan tidigare tagit upp elevers nätanvändning och normer ur olika aspekter under särskilda insatser. Efter en period med flera rektorsbyten och svårigheter att rekrytera personal och vikarier har skolans främjande och förebyggande arbete kring trygghet inte hunnits med och strukturen för det har till stor del försvunnit. Därmed finns inte ett medvetet och gemensamt arbete hos skolans ledning och personal när det gäller att främja tryggheten på nätet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn bygger upp ett medvetet, gemensamt arbete, för att främja en trygg miljö för eleverna i skolan och på nätet. Exempelvis kan en organisation och en tydlig rollfördelning som är känd för alla, liksom formella forum för gemensamma diskussioner om skolans trygghetsarbete, vara ett steg på vägen för att i personalgruppen nå en samsyn och gemensamt förhållningsätt i det främjande arbetet där även miljön på nätet ingår. Genom exempelvis kompetensutveckling och genom att involvera eleverna i arbetet kan personalen forma ett främjande arbete som bygger på aktuell kunskap och som kan anpassas efter de specifika behov som finns på Svärtagårdsskolan. De insatser kring nätet och normer som tidigare genomförts kan också ligga till grund för utvecklingen av ett gemensamt trygghetsarbete.

Med fördel kan Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda* och *Skapa trygghet för lärande - Om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling* användas i arbetet, liksom modulen *Säker användning av nätet på Skolverkets lärportal*.⁴

³ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial. s. 43.

⁴ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling; Skolverket (2022) Skapa trygghet för lärande - Om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling; https://larportalen.skolverket.se/#/modul/0-digitalisering/Grundskola/203a_Saker_anvandning_av_natet

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker för att elever blir utsatta för kränkningar på nätet. I kvalitetskriterierna ingår:

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att Svärtagårdsskolan inte uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna avseende förebyggande arbete för att förhindra kränkningar på nätet.

Skolan kartlägger elevernas trygghet, men elevernas upplevelse av miljön på nätet tas inte upp och det saknas systematik i kartlägningsarbetet. Det har tidigare genomförts insatser med koppling till elevernas miljö på nätet, men under senare tid har insatserna inte genomförts som planerat och de har inte heller utvärderats. Eleverna har getts möjlighet att påverka skolans ordningsregler, men har i övrigt inte involverats i det förebyggande arbetet.

Motivering

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Det saknas systematik i skolans arbete med att kartlägga elevernas trygghet och kartläggningen har inte omfattat miljön på nätet

Av granskningen framgår att elever tidigare svarat på trygghetsenkäter och att de svarar på frågor om trygghet och trivsel inför utvecklingssamtal. Enkäten innehåller enligt skolledning och personal inte elevernas upplevelse av miljön på nätet. Skolsköterskan genomför även hälsosamtal med eleverna i årskurs 4 där nätet kan beröras.

Lärare och skolledning uppger att det inte genomförts någon trygghetsenkät under senare tid men att skolledningen vid tiden för Skolinspektionens besök håller på att utforma en ny trygghetsenkät. Lärare beskriver att frågor om elevernas trygghet inte tas upp vid formella möten och att det är svårt att hinna med alla frågor som behöver hinnas med vid samtal med elevhälsoteamet.

Personal berättar att de samtalat med eleverna om deras nätanvändning under den insats om sociala medier som tidigare genomförts och att de då fått insyn i elevernas nätanvändning liksom att de också för spontana samtal med eleverna om nätet. Personal berättar också att de efter insatsen om sociala medier gett förslag på brev till elevernas vårdnadshavare och att de kommunicerar med elevernas vårdnadshavare via veckobrev där frågor relaterade till elevers nätanvändning kan tas upp.

Både lärare och personal berättar att det tidigare gjorts en analys av svaren från trygghetsenkäten, men att de åtgärder som utformades efter analysen inte genomförts fullt ut. Lärarna uppger att det inte finns någon systematik kring detta arbete.

. Elever beskriver att de fått diskutera ordningsregler på elevrådet och att de under elevråd också pratat om exempelvis hur de vill ha det på skolgården. Enligt lärarna har dock elevråden inte genomförts regelbundet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Personalbrist och bristande organisation påverkar genomförandet av förebyggande åtgärder

Personal berättar att tidigare kartläggningar visat att elever upplevde otrygghet på vissa ställen och att det därför fanns planer på att positionera personal på olika platser på skolgården för att öka tryggheten. Personal berättar att detta inte gått att genomföra då det inte funnits tillräckligt med personal. De berättar också att de

av samma anledning inte kunnat genomföra rastaktiviteter som de velat göra för att hjälpa elever som går ensamma på rasten.

Det finns ingen plan mot kränkande behandling för innevarande läsår, men däremot en plan för föregående läsår. Några av de intervjuade känner till de insatser som beskrivs i planen för föregående år, varav en rör just miljön på nätet. Innevarande termin har inga förebyggande insatser med koppling till nätet genomförts.

Den nytilträdde rektorn uppger att hen inte tagit del av några utvärderingar av tidigare insatser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver:

- **Utveckla skolans förebyggande trygghetsarbete och i detta inkludera miljön på nätet.**

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.⁵ Idag är nätet en naturlig del av elevers vardag som också påverkar och påverkas av skolan. Det är viktigt att inte glömma att också skapa en bild av elevernas umgängesformer på nätet i kartläggningen.⁶ Av skollagen framgår också att det ska finnas en plan mot kränkande behandling.⁷ Eleverna ska också göras delaktiga i det förebyggande arbetet.⁸

Granskningen visar att Svärtagårdsskolan kartlägger elevernas trygghet, men att den trygghetsenkät som är en del av kartläggningen inte genomförts under senare tid och att kartläggningen inte omfattar elevernas trygghet på nätet. Granskningen visar också att det saknas systematik i det förebyggande arbetet och att de åtgärder som planerats inte alltid har genomförts. Åtgärder utvärderas inte och eleverna görs inte regelbundet delaktiga i det förebyggande arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar en organisation för det förebyggande arbetet där elevernas miljö på nätet inkluderas, så att kartläggning, analys av resultat, utförande av åtgärder och uppföljning och utvärdering av dessa genomförs med systematik.

⁵ 6 kap. 7 § skollagen (SFS 2010:800).

⁶ Skolverket (2022). Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Stödmaterial. s. 69.

⁷ 6 kap. 8 § skollagen.

⁸ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

Genom att systematiskt och återkommande undersöka elevernas upplevelse av miljön på nätet kan skolan få en bild av exempelvis i vilken utsträckning eleverna blir utsatta för kränkningar på nätet och vilken typ av kränkningar det då rör sig om. Genom att möjliggöra analys av svaren uppdelat på exempelvis årskurs och kön och genom att göra det möjligt att identifiera vilken typ av kränkningar som eleverna blir utsatta för, blir det också möjligt att anpassa eventuella åtgärder efter olika grupperns behov. Eleverna kan göras delaktiga i arbetet, både genom att bidra med kunskap om sitt nätanvändande, vilken kan utnyttjas i utformandet av frågor i kartläggningen, och i arbetet med att analysera resultatet och att utarbeta åtgärder. Genom att samverka med elevernas vårdnadshavare, som också bär ett ansvar för elevernas trygghet på nätet, kan det förebyggande arbetet bli än mer träffsäkert. Arbetet med att förebygga kränkningar på nätet kan med fördel vara en del i arbetet med att skapa en plan mot kränkande behandling.

Även i detta arbete kan Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda*⁹ användas.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ana-Maria Koci Spång.

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Elina Ekberg, (föredragande), jurist Amanda Zetterblom och utredare Elisabeth Hejman medverkat.

⁹ Skolverket (2022). *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda*. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Gransknings genomförande

Vid granskningsbesöket inhämtades information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Gruppintervjuer med elever i årskurs 4, 5 och 6
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med annan personal på skolan (exempelvis skolbibliotekarie, elevhälsa, trygghetsteam, fritidspersonal)
- En intervju med rektor
- Studier av dokument som begärts in från skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Kvalitetskriterier

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade utifrån aktuell forskning på området, skollag, läroplan och Skolverkets stödmaterial *Främja, förebygga upptäcka och åtgärda. Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*.

Inom respektive område granskas följande:

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bedriver skolan ett främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?

Strukturerat och gemensamt arbete kring ett tryggt klimat på nätet

Rektorn och skolans personal arbetar målinriktat för att främja ett tryggt och positivt klimat för skolans elever på nätet. Arbetet omfattar alla elever och sker kontinuerligt både under och mellan lektionerna. Rektorn och skolans personal skapar tillitsfulla relationer så att eleverna vill berätta om sin vardag på nätet och eventuella upplevda kränkningar. Rektorn och skolans personal ger både flickor och pojkar möjlighet att medverka och påverka arbetet för att bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet. Rektorn och skolans personal ser till att det främjande arbetet bygger på aktuell kunskap, samsyn och gemensamt förhållningsätt inom skolan till kränkningar på nätet.

Normer i skolan och på nätet synliggörs och diskuteras

Rektorn och skolans personal synliggör och ifrågasätter under medverkan av eleverna de normer som råder i samhället, på skolan och på nätet. Det språkbruk och den jargong som råder på skolan (bland elever såväl som bland skolans personal) och på nätet uppmärksammas och diskuteras. Rektorn och skolans personal arbetar för att motverka att kränkningar banaliseras och normaliseras.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bedriver skolan ett förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet?

Identifiera och analysera risker på nätet under medverkan av eleverna

Rektorn och skolans personal genomför, utifrån aktuell kunskap om ungas nätanvändning, regelbundna kartläggningar under medverkan av eleverna för att identifiera risker för kränkande behandling på nätet. Kartläggningarna omfattar strukturella bakgrundsfaktorer, såsom kön, och resultaten analyseras så att eventuella skillnader mellan olika elevgrupper synliggörs. En samlad analys av resultaten av kartläggningarna ger grund för de insatser som görs för att förebygga kränkningar på nätet. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Genomförande och utvärdering av insatser utifrån identifierade behov

Rektorn och skolans personal genomför insatser utifrån identifierade behov för att förebygga kränkningar på nätet. Om behoven skiljer sig mellan olika elevgrupper anpassas insatserna efter det. Planering och genomförande av insatserna görs under medverkan av eleverna. Rektorn och skolans personal följer upp om de förebyggande insatser som görs för att motverka kränkningar på nätet har önskad effekt och utvecklar arbetet därefter. Elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet.

Bilaga 2: Aktuella bestämmelser

Skolans främjande arbete

Enligt skollagen ska utbildningen i skolan förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.¹⁰ Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.¹¹ Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.¹² Med kränkande behandling avses ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567), kränker en elevs värdighet.¹³

I läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, till exempel rasism och sexism, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.¹⁴

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.¹⁵ Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten.¹⁶

Alla som arbetar i skolan ska i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.¹⁷ Alla elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.¹⁸

Skolans mål är att varje elev tar ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i

¹⁰ 1 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800).

¹¹ 1 kap. 5 § skollagen.

¹² 6 kap. 6 § skollagen.

¹³ 6 kap. 3 § skollagen.

¹⁴ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Förståelse och medmännisklighet.

¹⁵ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

¹⁶ Lgr22, avsnitt 1 God miljö för utveckling och lärande.

¹⁷ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁸ Lgr22, avsnitt 1 Skolans uppdrag.

skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.¹⁹

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²⁰

Skolans förebyggande arbete

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.²¹ I läroplanen anges att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.²² Ett aktivt förebyggande arbete är av största vikt för att motverka kränkningar, oavsett om de sker digitalt eller inte.²³ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.²⁴ Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.²⁵ Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.²⁶

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁷ Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.²⁸ Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och att eleverna och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²⁹

¹⁹ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

²⁰ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²¹ 6 kap. 7 § skollagen.

²² Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

²³ Proposition 2021/22:160. *Skolans arbete med trygghet och studiero*, s. 96.

²⁴ 6 kap. 8 § skollagen.

²⁵ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

²⁶ Lgr22, avsnitt 2.4 Skola och hem.

²⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁸ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁹ 4 kap. 4 § skollagen.